

Секція 1
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Беда Д. В.,

студентка II курсу магістратури, гр. ЗМСРп-191

Науковий керівник – Шакур Н. В., канд. філос. наук, доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

**НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ГРОМАДЯНСЬКА
КОМПЕТЕНТНІСТЬ»**

В сучасних реаліях, коли відбуваються докорінні зміни в багатьох сферах суспільного життя України, трансформуються соціальні відносини, переглядається система цінностей і пріоритетів, країна виступає на шляху розбудови демократичної держави і формування громадянського суспільства, виникає потреба в поглибленні наукових уявлень про зміст громадянської компетентності як складного соціально-педагогічного феномена на основі ідеї єдності культури гідності і культури соціальної корисності, що забезпечить комплексне врахування суспільних пріоритетів та інтересів особистості як громадянина демократичної правової держави.

На думку О. Пометун, пріоритетним завданням сучасного виховання має бути формування людини-громадянина, для якої демократичне громадянське суспільство стане осередком реалізації творчих можливостей, задоволення особистих та соціальних інтересів [2, с. 18].

Гострота проблеми розвитку громадянської компетентності посилюється тим, що глибокі соціальні і культурні зміни, які відбуваються в умовах розвитку ринкової економіки і формування відкритої демократичної держави, супроводжуються наростанням тривожних тенденцій у соціалізації і розвитку моральної свідомості сучасної молоді: деформація механізмів соціалізації, пов'язана з руйнуванням і девальвацією системи традиційних моральних цінностей, розривом наступності поколінь, загостренням соціальних суперечностей; посилення бездуховності й нігілістичних настроїв; згасання інтересу до національної історії, культури і традицій; падіння освітнього і культурного рівня значної частини молоді.

Державна Концепція громадянського виховання проголошує визначальну рису людини – громадянськість. Громадянськість - це готовність людини реалізувати свої права та обов'язки, поважати права і свободи інших громадян, розуміти відповідальність перед суспільством і державою за свої вчинки. Відтак, таке розуміння громадянськості визначає її як психологічну рису, характеристику особистості [1, с. 16].

У вітчизняній педагогічній науці останніх десятиліть спостерігається підвищення інтересу до проблематики громадянськості та пов'язане з цим значне збільшення кількості емпіричних досліджень, які визначають

різноманітні шляхи та моделі формування громадянської свідомості студентської молоді, зокрема і через волонтерську діяльність. Різноманітні аспекти громадянського виховання та формування громадянської компетентності особистості розглядалися у працях багатьох вітчизняних і зарубіжних педагогів (Т. Абрамян, В. Андрущенко, Є. Барбіна, І. Бех, Г. Васянович, І. Зязюн, Л. Стадник, Р. Хмелюк, К. Чорна та ін.)

Але, навіть при наявності значної кількості наукових робіт, присвячених окремим аспектам формування громадянськості студентської молоді, відчувається потреба в узагальнюючих дослідженнях, спрямованих на комплексний аналіз і систематизацію напрацьованих підходів до розвитку громадянської компетентності особистості, тобто потрібні аналіз та узагальнення існуючих підходів; необхідна конкретизація терміну «громадянська компетентність» з позицій не політології, суспільствознавства, а педагогіки; потрібні також чітке моделювання структури громадянської компетентності, розробка ефективних засобів її формування.

Громадянськість як психологічне утворення є лише частиною громадянської компетентності, яку О. Пометун розуміє як здатність, спроможність людини активно, відповідально й ефективно реалізовувати громадянські права та обов'язки з метою розвитку демократичного суспільства. Громадянська компетентність є інтегративною характеристикою особистості, яка охоплює і певний рівень психологічної готовності до активного здійснення суспільного життя - громадянськість [2, с. 18].

Аналізуючи закордонні дослідження, можемо визнати, що громадянськість належить до людських якостей, які не можуть бути сформовані раз і назавжди, як програма дій добропорядного громадянина. Це, перш за все, особиста і безперервна установка на життя як мистецтво, що ґрунтується на власному сприйнятті, переживанні та дотриманні певних нормативних, моральних і громадянських цінностей. Зауважимо, що основними цінностями європейського громадянства визнаються такі, як права людини, людська гідність, основні людські свободи, демократична законність, мирне співіснування, вирішення конфліктів ненасильницьким способом, солідарність європейців як культурної неподільної світової спільноти, об'єктивний та раціональний світогляд, рівні можливості, стале ставлення до природи, особиста відповідальність [4, с. 81].

Громадянську компетенцію розглядають як спроможність людини втілювати на практиці власну компетентність інтегруючи здатності брати відповідальність на себе, гуртом виробляти рішення і реалізовувати їх, неупередженість до різних етнічних культур та віросповідань, узгоджене поєднання власних потреб та інтересів різних об'єднань та суспільства, активна участь у діяльності демократичних інститутів, нагальну потребу в самоактуалізації та реалізації власних можливостей, здатності до самовдосконалення.

Отже, громадянська компетентність і громадянська компетенція є основними компонентами компетентнісного підходу в сучасній українській освіті.

Відтак, наразі, прискіпливої уваги вимагає теоретичне обґрунтування та практичне впровадження в безпосередньому процесі громадянської освіти, навчання та соціалізації, сутності понять «громадянська компетенція» і «громадянська компетентність». Ці поняття, вочевидь, досить споріднені і взаємопов'язаними між собою за значенням, однак цілком не схожі. Громадянська компетентність вбачає, передусім, можливість людини усвідомлювати соціальні процеси і впливати на їх розвиток. Громадянська компетенція - це, в свою чергу, відповідність особи своєму громадському статусу, відповідальне ставлення до виконання громадських і соціальних ролей, обов'язків і компетенцій.

Список використаних джерел

1. Концепція громадянського виховання // *Інформаційний збірник Міністерства освіти України*. 2000. № 22. С. 7 - 20.
2. Пометун О. І. Формування громадянської компетентності: погляд з позиції сучасної педагогічної науки / О. І. Пометун // *Вісник програм шкільних обмінів*. 2005. № 23. С. 18.
3. Пометун О. І. Формування громадянської компетентності старшокласників засобами різних предметів [Електронний ресурс] / О. І. Пометун. - URL: <http://civiced.org.ua> (дата звернення: 20.10.2020).
4. Deloye Y. Le civisme a l'heure de l'Europe // *Cahiers francais*, 1998. P. 81.

Болох Т. С.,

студентка II курсу магістратури, гр. ЗМСРп-191

Науковий керівник – Кривоконь Н. І., д-р психол. наук, професор
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ПРОБЛЕМИ БЕЗРОБІТТЯ В УМОВАХ КОРОНАКРИЗИ

Проблема безробіття завжди була і є однією з найгостріших для України. Причин поширення цього явища безліч, але однією з основних, є відсутність спеціальних умов, відповідно до яких, працездатне населення країни могло б використовувати свої навички у продуктивній роботі, за відповідну стандартам, гідну оплату [1, с. 31].

Зокрема, в Чернігівській області станом на 1 вересня 2020 року офіційна кількість безробітних становить 15,3 тис. осіб, в той час як кількість вакансій всього лише 1,8 тис. одиниць [6].

Вагомим чинником, котрий спричинив загострення проблеми безробіття не тільки в Україні, а й в усьому світі, стала криза, пов'язана із пандемією корона вірусу.

З початком коронавірусної кризи безробіття набуло найбільшого масштабу, що в свою чергу, породжує негативні соціально-економічні наслідки, які призвели до погіршення державного та суспільного благополуччя.

Вивченням питання безробіття, у різних його аспектах займалися такі науковці як Сардак С., Беліч Ю.; питанням визначення рівня безробіття в Україні та пошуку шляхів його подолання займалися такі науковці: Слюсар С.,